

չը փափազի, որ այդ խնդիրը առաջիկայ ընդհանուր ժողովում դատուի ուշադրութեամբ և առանց կրքի, ըստ արժանի աջակիսի կարենոր և նույնական գործի, որպեսի է ժողովրդական կրթութիւնը։ Մեր համարնակների մեծ մասը, ամրության մասն է կրթութիւնից և հոգի է, մնացած սրա բարեկար ազգեցութիւնից, նա անհամբերութեամբ և տեսչով է խնդրում և իր աւելի բախտաւոր եղանակիցներից ապաստմ օգնական աջին որպէս զի ինքն ևս գուրս գայ այն դառն դրութիւնից, որ նա բանված է դարերուն։

Պնկարելի է թէ հայոց բարեգործական ընկերութեան անդամները իրքն միահասպի զգածված չը լինեն նրանց օգնութեան համելու ցամկութեամբ, գէթ նախալիքթեական զրագիտութիւնը նրանց ուսուցանելու համար, և ոչ որ հակածառելու չէ թէ բարող ուղղութիւն ստացած և կեանքի համար լաւագէս նախալիքտարաստված նոր սկրտնելը ժողովակաների լաւագոյն յոյսն ու նեցուկը չէ: Ընկերութեան Խորհուրդը, իր տարեկան գործողութեան ընթացքում, իր պարագն համարեց ամբողջապէս նույիկ իրան կրթութեան նպատակին և ընկերութիւնը, եթէ նիւթեական անհամեմատ աւելի մեծ միջացներ էլ ունենար, զարձեալ ժողովրդական կրթութեան գործիցն աւելի լաւ, աւելի հիմնաւոր և իր հետեանքներուն աւելի բարեկարգներ գործի վրա չըր կարող կիրարկիւ այդ միջացները: Խակ արդ, ի նկատի ունենալով այն չնշին միջացները որ ընկերութիւնը ներկայումս ունի իր անօրինութեան ներքոյ, որն է արդեօք լաւ, ընկենալ այս և այն կողմէ ժողովրդական ամենուրեք բարեկարգները ըցուցանելու մտքով և ոչ մի անոնք և ոչ մի բանի չը համենէլ, թէ՝ առաջ և առաջ առանձնահամկեն նեղ շրջանում, յառկապէս թիֆլիսում, ուր ազգաստութեամբ տառապիզ և ատմեն ինչում կարօտ ամրութ գուցեց աւելի է քան ուր և իցէ, և նրա վրա զարձնել զիմաստոր ուշագրութիւնը, չը նայելով որ, զարձեալ, Խորհուրդը ամեն ժամանակ վառվի պատրաստականութեամբ ցաց է տուել իր ձեռնհաս օգնութիւնը զաւառացի կարօտեալ ուշակերտներին:

Խորհրդի նախարարն Աղեքսանով Անանեան

ՆԱՐԴԻԿ ԽՄԲԱԳԻՒՆ

Բագու, 5 յաւնիարի

Արդարեն իսկ, ամէնսար է պահանջնել, որ ընկերութիւնը, այբան չնշին միջոցով՝ որպատի է 1,700 բարգլին, կարողանար ամենքին և ամենառեք օդութիւն հասցնել: Գաւառոներում ուսումնազաններ բանալ և պահպաննելը պետք է ընկերութիւնն տեղական վարչութիւններին զիսաւոր հոգացազութեան նիւթը լինի, որպէս և արձլ է Շուշիի վարչութիւնը, իր միջոցների մեծ մասը իր նախահաշուում դպրոցների վրա նշանակելով, կարծիք չը կայ, որ միւս վարչութիւններն են՝ Արևանինը, Քութայիսինը, Քարվանսարայինը, արժանաւոր կը դատեն հետեւել մեր և Շուշեցիների օրինակին. իսկ երբ, ժամանակով, մեր նիւթական միջոցները աճեն և մենք ունենակ հնարաւորութիւն նրանցից բաժին հանենք գաւառական դպրոցներին,

դարձեալ և այնպէս մեր գործը չէ դպրոց բանալըն և մեր անմիջական հակողութեան տակ առնելը ըստ որում ոչ մի կերպով մոզ հնարաւոր չի լինի վերադիմել և վարել հեռաւոր դպրոցը, և մնանք կը պարտաւորվենք վարձեալ զիսնել մի և նոյն տեղական վարչութիւններին և խնդրել նրանցից զիսնակարել զարոցները, որոնց ընկերութիւնս տալու է հարկաւոր նպաստը:—

Մի հիմնարկութիւն, որի պլանաւոր նպանակածել լուսաւորութիւն և մարդասիրութիւն պարզաբնակը ազգագույնները ազգագույնակութեան մէջ, չեր կը մնալ աղջա վարողների, հարստանարողների քում, որոնց աշխարհայեցողութեան վերին մամը արդիշ բան չէ, եթէ ոչ մայր-զումարից կը ուների ստանալը: Խնդելիքնեցին հանգապարագն գործը պէտք է անցներ անտարա-

Բոլոր վերացրեալն աւչքի առջև ունենալով,
ընկերութեան խորհուրդն օգտակար դատեց, թիֆ-
լիսի մի քանի մասերում, որտեղիքամ կեզրուա-
ցած է բազմաթիւ, աղքատ հայ-ապգարճակութիւ-
նը, ուր չը կան դպրացներ, ուր ինքն աղքաբնա-
կութիւնը հնարաւորութիւնն չունի իր միջոցներով
պահել նրանք, ընկերութեան կողմից անսաւ առ-

պիսի զպրոցներ կամ զործակցել նրանց բայց մշտական համար կամ հրավիրելով մի և նոյն ժամանակ նաև խրաբանչեր ծխի ազգեցող քաղաքացիներին որ նրանք էլ օգնեն, որպէս զի փոխադարձ աջակցութեամբ արդիւնացուցի այն՝ ինչ որ նրանցից ամեն մէկին առանձնապէս դժուար կը լինէր և անհար:—Այլպէսով, ընկերութեան խորհուրդը, անդամ իր սահմանափակ միջոցներով, հասրաւոր կը գտնէր ցուցանել ոչ նուազ օգուտ ժողովրդական կրթութեան դորձն: Ըստհամուր ժողովը արժանացուց խորհրդի անդամներին իր վստահութեանը, ընկերութեան դորձերի վարչութիւնը նորանց յանձնելով: Ոչ ոք կարող է յանդիմանել խորհրդի անդամներին իրեմ անհոգ մարդիկ իրենց դիր անցաւածական հայութեան ժամանակ կամ հայութեան անդամների ինն հոգուց հինգը ընտրվ բարձրագոյն առաջած անձնիք: Տարա զարար խորհրդից պակասեց մի անձն ազնի առաջներով, որ միշտ հակված էր զէպի ամեն ըլի զործ, այն է մեր նախագահ պ. Բաղդիր որ իր հիւանդութեան պատճառով չը կարող շարանակել ծառայել ընկերութեան դորձն: Նոյն խակ զործը կարող է զրանով և չը վնա եթէ խորհրդի անդամները խողմաւոր կե կը վերաբերվեն զէպի իրանց պարտաւորութեանը: Այն ժամանակ նախագահի զիրը կը կանայ միայն խորհրդի կամքի կատարման Այդ տևական զրութիւն հաստատվեցաւ այժմ գանում de facto.

վրա ձեր լրացքի ուշադրութիւնը՝ «Մշակ»
թղթակցութիւնների մէջ բագուից, և իր առ
նորուող յօւսածններում, որոնք առաջինների գ
իշն հիմնված, ուկանց խոսութեամբ յարձակ
Մարդասիրական ընկերութեան վրա, առգե
նուա դէմ այլ և այլ մեղադրանքներ։
Այդ բարորի համար, նախ և առաջ, պէտք
ձեկ չնորհակալութիւն յայտնել. այսունեան
յոց հասարակութիւնը միշտ սրաթին կառնի ըն
է րութեան վիճակը, չնորհով այն հետաքրքր
թեան, որ զուք ձեր յարձակումներով յարու
ովք պէտք այլ հիմնարկութիւնը։ Խակ իրողութիւ
ները, իրանց կողմից, կը ցոյց տան այլ յար
կումների անհիմն լինելը։
Պէտք է խօսառախանվեր, որ բնադիմաբաէս, և

հաւասարնք ձեր թղթակիցներին, նոյնագէս և «
դու» լրազրի թղթակիցներին, խորհրդի անդ
ները, իրանց նախագահի հետ միասին, ներ-
յանում են մեղ որպէս հրէշներ, որոնք նախ՝
դրբար աջ ու ձախ հայհոյում են, ինչպէս
օրինակ, «Եկղութիւնութեան երեկոյթի» Մարդա-
բական ընկերութեան երեկոյթի ժամանակ
թէ ուշունց տուի ամբողջ հասարակութեանը,
իր սեղով «սբրայտես և չորտ», այն ինչ
խնդրեցի պար չեկողներին ժամանակառուս
հեռանալ այն գաճիճից, որոնել պար կմ գաճ
քանի որ այդ գաճիճի մէջ նեղուածք էր: Ա
ոչ բորդ՝ թղթակիցներից իմանում ենք որ Մա-
րտիկ, խորհրդի անդամները դիտաւրութիւն
նեն ոչնչացնել մայրենի լուսուն դպրոցներում
այն: Մի խօսքով այդ պարաները նկարագրու-
են որպէս կատարեալ յանցաւորներ:

Մեծ ջանք հարկաւոր չէ գործ դնել ապահո-
ցանելու համար այդ բոլոր մեղադրանքների
հիմն լինելու: Բառական է միայն յիշել այս
այն բալոր որ կատարեց խորհուրդը մի տար-
բնթագրում:

Խորհրդական լինապաված ուստամբնարանական յանձնագործը, որ պէտք է հսկէ լինկերութեան դրսոցի վրա, զառաւ դարբացի նախակին կապեկերպութիւնը անսպէտք և անհամահապատափակամանը: Զը նայելով որ շակերաները չօրս տարվաց դասընթացք էին անում, նրանք այնու ամենայնիւ անկարող էին: Նաև զիտակցաբար պատմել հայոց լեզուավելու կարգացածը: Մի խօսքավ դառաւանդութիւնը դպրոցից մանկավարժական դիրքը ամեն պիկացից ստոր էին: Դպրոցի վարիչները բանքը չը զիտակին ինչի համար էին տանձտուի բանքը մանուկներին չօրս տարի շաբանակը: Բանքը նայաւ նայաւ էին պարփակութիւնը միջոցից ու պարփակութիւնը միջոցից:

զայսներում: Այդ պատճառով ինքն դպրոցը ոչ
Նշանակութիւնն չուներ անդական աղջաբնակե-
թեան համար: Այլպիսով, նախ և առաջ, ճան
վեցաւ անհամեթետիւնը ա) փոխել ամեր
մանկավարժական պէտանիալը և արձակված մը
կավարժների անդ հրափրել այն անսակ անհամ
որոնք իրանց զարգացմանը աւելի համապատ
խան են իրանց կոչմանը, բ) շարունակել օժի
զակաթիւնը գիւղական ծխական դպրոցներին,
ինքն հասարակութիւնն է բայց անում իր փո-
րում և շարունակել անդ ստիբէնդիաներ, զ) ս-
շել պարզ կերպով ընկերութեան նպաստակը զ
բացական գործի մէջ, մի հարց, որ խորհուրդը
կար քննելուց յևաց, ստացաւ հետեւալ վճի
հաստատել զբաղվածութեան երկու դպրոցն
մայրենի լեզուով, հաստատել մի պատրաստակ
ուսումնաբան, որից աւարտող թէ տղաներ և
աղջիկներ, երկու ասրակայ դասընթացքից յև
բառական հմտութիւններու մէջ առաջ գործի էլ
բողոքնան մտնել բազուկի մէջ եղած այլ և
դպրոցները, մի և նոյն ժամանակ աշքի առ
անելով այդ անսակ պատրաստական դպրո-

տիպը ստեղծելու դժուարութիւննը, խորհուու
վճռեց ընտրել որպէս զպրոցների տեսուչ բա-
րագրման ռասում ստացած մի անձն և նրա անկա-
կամքին յանձնել կազմակերպել զասաւանդութեա-
նդանակները, այն սպայմանով, որ սպատրասա-
կան զպրոցի սաները պատրաստվէին մատնե-
առաջին կամ երկրորդ զասաւանն միջնակարգ զ-
րոցների, այն է ծովալյին զպրոցի, բէալական
սուբնարանի և բացվելի արհեստաւորների գրադա-
բայց այն պայմանով որ հայոց լըսուն, ինչու
միշտ, վնէր զպրոցի զլսուոր նովատամիներից մ-
դ) զնել զպրոցը աւելի աջող առողջապահակը
դիրքի մէջ, սպիտակացնել պատերը, փոխարի-
չին նոստարանները նորերով, որոնք աւելի հա-
յր պատասխան վնեն մանուկների առողջական ա-

Համացներին և այլն, և) ստեղծել դպրոցի մէջ մանկավարժական արդի պահանջներին աւելի համապատասխան դրութիւն, այլ և այլ ուսումնականատ աւարկաններ առնել և զ) ընկերութիւններիվ դրամական գէֆիցիոր ծածկել երևակայից և այլն ստացած արդինքներով: Բոլոր ցոյց տուած համգումանքներում ընկերութիւնը անեցաւ մեծ աջողութիւն: Այժմեւան մանկավարժական կազմակերպութիւնը, մասնաւոր բացառութեամբ, այն տեսակ է, որ ամեն ցանկանալ չէ կարելի: Վարժապետները վերին տատիճանի բարեկարգութիւնը, նրանք հաւաքփում են որպէս զի քննեն դասաւորութեամ լինդիքները: Ճշմարիտ է, որու շատ բայց կայ անելու, թէ խորհրդի և թէ մանկավարժական խմբի համար, բայց առ այժմ, այն ինչ որ հնարաւոր էր, կատարիցցաւ: Զը կար խորհրդի ոչ մի նիստ, որ կացացած չը լիներ անդամների բացակայութեամ պատճառով, իսկ մի տարիայ ընթացքում այդ տեսակ նիստերի թիւը 50-ի էր հասկէ: Բայցի օրանից խորհուրդը մի տարիվայ ընթացքում սկզբնապատճառ էր լինաւոր հագուի մէջ և կած բոլոր ինտելիգէնսական ձեռնարկութիւնների և այդպիսով զարձա քաղաքի հայոց կայսերական համար մտաւոր կենտրոն:

Յամ լսորդիլ ասքովշ յանցանիքը: Բայց բնիչով
բացատրել ուրիմն, այն յարձակումները, որոնց
ենթարկի եցաւ ընկերութիւննը ձեր թղթակիցների
կողմէց: Ուզիւ ոչնչավ եթէ ոչ այն հանդաւմնա-
քով որ այդ պարանոները այժմնան խորհրդից չը
գնահատոված անձնն էին, առնե կունից զարգա-

որ մարդիկ, սրբներ առ ուրիշ գալուց պատճեն,
որ մարդիկ, առնեք առ երես են վերաբերաւմ դէ-
պի ամեն գործ և իրանց թոյլ են տալիս աղաւա-
գել փաստերը իրանց անձնական շահերը ոչքի
առաջ ունելով,—այդ տեսակ մարդիկ չեն կարող
յարգանքավ վերաբերագել դէպի տալիս դաշտական խօս-
քը: Ուզեմն հանելուկը շատ հիշտ կիրառվ է լուծ-
վում: Մնում է միայն ցաւել որ մեր զրոյ երի-
տասարդութիւնը այդ տեսակ անբարեխիդճ կեր-
պով է վերաբերագում դէպի հասարակաց դործը:

Digitized by srujanika@gmail.com

«ՄՅԱԿԻ» ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՀԻՄՆԱՅԻՆ ԴՐԱՄԱԿԱԼՈՒԹԵՆԻՑ

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒԽԻՔ, 12 յունվարի: „Պրա. Եկեղեց.՝ Արքական հաղորդում է, որ պետական կայքերի մինիստրութեան խորհրդի անդամ դէյտվիտելնի տայնի սօվետնիկ Պօլօվցեվ իր իննդիլքի համեմատ արձակված է պաշտօնից: Արտաքին արանգիսի տևերի թւերը առաջ բերելով, „Գոլօշ“, լըրազիրը մատնացաց արաւ այն տեղեկութիւնների վրա, որոնք նրան հաղորդված էին Ֆինանսների մինիստրութենից, իսկ լըրազիրները „Գոլօշ“ անուանեցին Ֆինանսների մինիստրութեան կիսապաշտօնական օրդան: Բայց Ֆինանսների մինիստրութիւնը յայտնում է, որ ոչնչէ յարաբերութիւն չունի „Գոլօշ“ լրազրի խմբագրութեան հետ: Լրազիրներին չէ արդելված բաժիններից այնպիսի տեղեկութիւններ ըստանալ, որոնց հրատարակելը կարելի է համարվում, բայց մինիստրութիւնը համերաշխ չէ յօդուածների մէջ արտապայտած կարծիքների հետ: „Նորու Վրեմյ“ լրազիրը հաղորդում է, որ „Գոլօշ“, լրազրի հաղորդած լուրը իշխան Գօրչակօվի հիւանդութեան մասին անհիմն է: Կանցյելը առողջ է և գտնվում է ոչ թէ Կիցցայի, ոյլ

Բաղդէսի մէջ։
Վ.ԻշնԱ, 12 յունվարի։ Այսօր ռուսաց
արտաքին գործերի մինիստրը կընդունի
կայսրի մօտ և կայցելի կոմն կախովին։ Պա-
լատական ճաշը ի պատիւ գիրսի մեռածգ-

ված է մինչև եզրոյց։
ԲԵԼՐԱՄԻ, 12 յունիարի։ Երեկ սկսուածիւնան փակվեցաւ թագաւորի գահական ձառնով, որ յայտնեց, թէ առեւտրական դաշնագիրները ֆրանսիայի և Գերմանիայի հետ ապացուցանում են այդ պետութիւնների բարեհաջորդիւնը դէպի Սերբիան։ Զօրքերի

